

CUVÂNT-ÎNAINTE

În titlul acestei cărți am folosit sintagma *expresie populară*, considerată în sens larg, opusă *expresiei culte* din limbajele funcționale moderne, neologice. Fiind vorba de un text literar, am apreciat aici ca populare și variantele dialectale, regionale, arhaice, ori pe cele care definesc vorbirea orală, familiară. În cursul lecturii am fost atras cu surprindere de particularitățile de limbă, tot mai numeroase și mai pline de interes, ale acestei cărți. O extindere corespunzătoare am acordat problemelor variate ale vocabularului și fenomenelor de stil reținute mai ales din primele părți ale *Lilieilor*. Deschiderea spre domeniul lingvistic este îndeplinită, în cercetarea noastră, de un lung studiu de etnografie și istorie rurală întocmit pe baza datelor importante desprinse din întâmplările oamenilor. Dat fiind că poezia este în primul rând rezultatul unui proces de descoperire a limbii, am considerat util să transcriem la sfârșit zece scurte fragmente de text pe care le-am analizat potrivit metodei științifice adoptate.

La Lilieci abundă în material etnografic; autorul caută cu insistență datinile, credințele, obiceiurile, miturile, în general formele de manifestare spirituală a lumii satului, toate acestea corelate cu aspectele materiale (îndeletniciri, întâmplări) ale vieții oamenilor. S-ar putea spune că nimic nu e lăsat deoparte din „petrecerea” generațiilor cuprinsă în amintiri. Satul lui Sorescu, situat în inima Olteniei, nu diferă de așezările țărănești de sub munte. Bulzești e „un drum” de transhumanță pastorală, de unde, în diminețile limpezi, se poate vedea Parângul. Chiar numele satului, ca multe alte oiconime din această arie, pare adus de oieri de peste munți. Numele de persoane și de locuri, un semn de individualitate rurală, vocabularul comun, cu numeroase subtilități semantice, structura frazei, constrânsă în tipare lineare, o morfologie preponderent arhaică și dialectală, toate acestea sunt trăsături esențiale care surprind mai cu seamă pe cititorul a cărui copilărie a fost sortită în părțile Olteniei.

Autorul însuși notează, cu oarecare mândrie, că poeziile din ciclul *Lilieilor* sunt scrise în graiul său matern. Pentru lingviști, *La Liliaci* e o sursă admirabilă de informație asupra caracterelor generale ale limbii populare și, în particular, asupra vorbirii din Oltenia. O cercetare mai în adâncime pune în lumină distincții stilistice, întemeiate pe criteriile aplicate, de regulă, în lingvistica tradițională.

Ca procedeu artistic trebuie observat că Sorescu reconstituie această „istorie” reală a satului din amintirile copilăriei proprii și, mai ales, din evocările Nicolîței, care cuprind două-trei generații, o lume îngropată sub crucile cimitirului.

Sorescu, un mare scriitor, a intuit faptul că valorile poeziei pot fi descoperite în structura intimă a românei populare.

Gr. Brâncuș
10 septembrie 2014